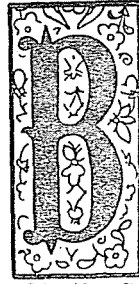

Sahne

«Sağır Sultan»

Hilmi KURTULUŞ

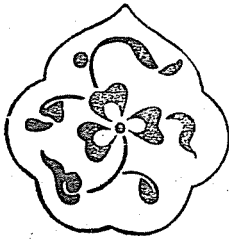
u satırları, İstanbul'dan hayli uzak bir yerde, bir dağ köyünde yazıyorum. Çepçevre ormanla sarılıyım. Bir telefon haberi, akşam üstü, bir haberciyle bana erişti. Büyük Tiyatro yeni bitmiş bir piyesimi oynamak istiyor.

«Sağır Sultan» ın Büyük Tiyatro tarafından oynanmak istenmesinden memnunum. «Sağır Sultan» bugüne kadar temsil edilmiş komediler içinde en hacimli, fakat en olağanüstü olanıdır. Âdeta güreğir gibi yazıldı. Yazıp yazıp bozdum. Hiç düşünmediğim bir tip, Sağır Sultan, birdenbire ortaya çıktı. Kendini her devirde herkese zorla kabul ettirmek istediği gibi, bana da kendini zorla kabul ettirdi. Diyaletekliğin bütün iplerini geren çekici bir mihrak oldu. Oyunda bu görülecektir.

Yanılmıyorsam, «Sağır Sultan», tiyatroya ilk olarak aktarılıyor. Ekrandan çeşitli şahıslar türlü versionlarla, ramp ışıklarından geçtikleri halde bu, günümüze kadar kendi yaşantılığında kaldı. Yanına yanaşılmamış olmasının nedeni, hence kişinin çetinliğinde değil, işin çetinliğinde aranmalıdır. Bununla beraber bu işin bir kolay yanı da var. (Sağır Sultan) ın büyük «bunalmı»nı yakaladım. Son kertede güçlü, ama gücünü nerede kullanacağını bilemeyen, iyilikten çok kötülüğe elverişli, salt enerji harcamaktan tad alan ve sonunda hep ve hep bunalan «Sağır Sultan» koca bir kayayı bir değer doruğuna iteleyip duran bir hayalperest oluşu işimi kolaylaştırdı.

«Sağır Sultan»da bir siyasetin de içine girilmektedir. Daha doğrusu, sahte ve köksüz bir siyasi akıma ve onun fikirlerini ve aksiyoncularına karşı halkı ve halkın gerçeğini savundum. Halka kendi gerçeği dışında yön ve disiplin vermek isteyenlerin karşısına dikildim. Çünkü onlar, bir vücuda girmiş cinlerdir. Ama önünde sonunda bir ülke bundan halâs olur. Çünkü Sağır Sultan, imanın, inanmanın, sevmenin, acımanın dizi dibinde eriyip yok olur.

Ayrıca bu piyesimde, bir memleketin yönetimini değiştirmek gerekçesiyle halkın özgürlüğüne ve mutlak realitesine muallat olanların sahteliğini, adiliğini ve her türden sadizme kabiliyetini, tezkibini kabil olmıyan bir doğrulukla belirtmeğe çalıştım. Bu eser için bir (Prophétie) kehanet denemez. Çünkü, hiç

değilse kırk senedir o olaylar yaşanmıştır.. Ve yaşanmak istenmektedir de.

Biliyoruz ki Küçük Asyanın bugüne kadar çözülebilmemiş belgelerine bakarsak. Şu kadar senedir bu yörede doğan ve gömülen topluluklar Acun'daki tüm benzerleri gibi, umutsuzluklar süresince, birisini yaratmak gerekliliğinin, tutkusuna içtenlik duymuşlar ve hiç yoktan var etme, sonra da var edilenden yakayı kurtaramamak çamuruna saplanmışlardır. İnsanı tedirgin eden bu gerçekçiliği «Sağır Sultan» da gerçek anlamı, dosdoğru çözümlü ve bütün çıplaklığı ile ortaya konmuştur.

Günümüzün insanı oyuncak değildir artık. Umutsuz da değildir. Onun soyluluğunu ve yiğitliğini gösteren de umududur. O, üstüne olanca gücüyle abanmak isteyen Allahsızlara imansızlara karşı, büyük bir savaş içindedir. İşte oyunun büyüklüğü de buradadır bence. Tiyatro için pek elverişli bir malzeme niteliğini taşıyan oyunun, sahneye aktarılmasındaki başlıca güçlük de yine buradan doğmaktadır. Sahnelemede oyunun başarısına, yüceliğine ulaşabilmek, hiç değilse yükselebilmek en önemli düşünce ve amaçlardan biri olmalıdır. Bence bu sonucu sağlayabilmenin yolu, sahneleme işini, akidemizin icap ettirdiği dünya görüşüyle ele almak ve bu görüş açısını hiç mi hiç saptırmamak. Çünkü bir konu kendi görüş ışığında ele alınmadığı ve bu anlayışla işlenmediği takdirde, ne denli büyük bir oyun yapılsa yapılsın, sonuç eskilerin bir tekrarı olmaktan öteye geçemez.

İşte ben, bu oyunu kurarken, ne denli yüce olursa olsun, eskileri tekrar etmemeğe uğraştım. Hareket ve değişimin yasalarıyla düşünerek, senelerce ihmâl edilmiş bir konuyu, yeni baştan ele alarak önünüze getirdim. Kendim yazdım diye bir oyunu göklere çıkaracak değilim. Hani fıkrada adam ne hoş sorar berbere:

- Sakalım ak mı, kara mı?
- Berberin karşılığı hoştan da ileri:
- Önüne düşünce görürsün.

İşte bir komedi yazıldı. Oynanacak «Sağır Sultan». Eh artık, sakalımız uzamış, berber san-

dalyesine oturur, düşünebilirsiniz bizi. Çünkü oyun bir tasarı, bir projedir henüz. (Sakalım ak mı, kara mı endişesidir bu.)

Yönetici, oyuncu, dekorcu, ışıkçı, sahne işçisi ve dostların çalışmasına gelir sıra. (Berber usturayı bi-

liyor, sayın bunu da). O da yetmez tiyatro işinin bitmesine sac ayağının tamamlanması için seyirci de gerek. (Ve işte böylece karşınızda sakalımız önünüze düşer.)

Sorunuz sizlere ak mı, kara mı? Şu bizim (Sağır Sultan)...?

Vatan Toprağı

Yağmurda rahm eder vatan toprağı
Gizli bir aşk ile ruhumda tüter
Böyle güzel kokmaz güllün yaprağı
Vatandan ayrılmak ölümden beter.

Ben şehid olursam açıp sineni
Sar beni, hasretle kucakla beni.
Saadet içinde gördükçe seni
Her gece kabrimde bülbüller öter.

Sen benim öz annem, öz hürriyetim
Bizleri dünyada bırakma yetim
Hayatım, mefkûrem, sevgim, hasretim
Vatanda başlayıp vatanda biter.

● SÜLEYMAN ARIF EMRE